

# DEPREM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

**Artçı Deprem (Aftershock):** Ana sarsıntıdan sonra yer kabuğunda bozulan dengenin sağlanması için meydana gelen küçük deprem.

**Aktif Sismik Kuşak (Seismic Belt):** Uzunlamasına uzanan deprem kuşağı. Dünya depremlerinin %60'ı Pasifik çevrimi kuşağında ortaya çıkar.

**Asismik (Eseismic):** Sismik olmayan; depremle ilgisiz.

**Büyük Deprem (Great earthquake):** Richter ölçeğinde 8 ve üstünde büyüklüğü olan deprem.

**Büyüklük (Magnitude):** Bir depremin kuvvetinin ya da ortaya çıkarttığı gerilim enerjisinin sismografik gözlemlere dayanarak ölçümü. 1935'te Charles Richter tarafından geliştirilen logaritmik bir ölçeği temel alır.

**Cisim Dalgası (Body wave):** Dünyanın içinden geçme özelliğine sahip sismik dalga. P ve S dalgaları cisim dalgalarıdır.

**Çekirdek (Core):** Dünyanın en içteki katmanı. İç çekirdek katıdır ve 1300 kilometrelik bir yarıçapa sahiptir. (Dünyanın yarıçapı 6371 kilometredir.) Dış çekirdek sıvıdır ve yaklaşık olarak 2300 kilometre kalınlığındadır. S- dalgaları dış çekirdekten geçemez.

**Deniz Dalgaları (Tsunami):** Okyanus tabanında meydana gelen büyük çaplı hareketlenme sonucu ortaya çıkan dev deniz dalgaları.

**Deprem (Earthquake):** Yerin, Yüzeyin altındaki kayaların ani hareketi sonucunda silkinmesi.

**Elastik dalga (Elastic wave):** Bir tür elastik deformasyon (etki eden güçler ortadan kalktığında yok olan bir şekil değişikliği) sonucu ilerleyen dalga. Sismik dalgalar buna örnektir.

**Episantr, Merkezüstü (epicenter):** Yer kabuğu içinde bulunan odak noktasının yeryüzündeki izdüşümü.

**Episantr uzaklığı:** Yeryüzündeki bir noktadan episantrına olan uzaklık.

**Fay (Kırık)(Fault):** Yer kabuğu ve üst mantoda kaya tabakalarının koptuğu ve kaydığı yerdeki zayıf nokta. Başka bir deyişle yer kabuğundaki deformasyon enerjisinin artması sonucunda, kayaç kütlelerinin bir kırılma düzlemi boyunca yerlerinden kayması ile ortaya çıkan kırık. Faylar depremler sonucunda ortaya çıkar, depremlerde daha önceden var olan faylar boyunca ortaya çıkar.

**Faz (Phase):** Farklı bir tür sismik dalganın gelişini belirten ve sismogramda görülen bir hareket ya da osilasyon.

**Geometrik parametre:** Sismik kaynakların konumlarına ve geometrik özelliklerine ilişkin parametre.

**İlk varış (First arrival):** Bir kaynaktan gelen sismik dalgaya atfedilen ilk kayıtlı sinyal.

**İzoseist (Isoleist):** Yeryüzünde deprem şiddetinin aynı olduğu noktaları birbirine bağlayan eğri.

**Kabuk (Crust):** Dünya yüzeyindeki ince kabuk, okyanusların altında 10 kilometre , kıtaların altındaysa 50 kilometre kalınlığındadır. İnsanların gördüğü tek yer katmanı budur.

**Kırılma (Refract):** Bükülme ya da yön değiştirme

**Kıtasa Kayma (Continental drift):** İlk Alfred Wegener tarafından öne sürülen ve dünya kıtalarının başta tek bir parça olduğunu söyleyen kuram. Kara parçaları buradan koparak kıtaları oluşturdu.

**Levha (Plate):** Yeryüzü kabuğunu meydana getiren dev bölümlerden her biri. Levhalar sürekli hareket halindedir.

**Levha sınırı (Plate Boundary):** İki ya da daha fazla levhanın birleştiği hat.

**Levha tektoniği (Plate Tectonics):** Yeryüzü kabuğunun ve üst mantonun (litosfer) belli sayıda katı, ama sürekli hareket eden parçalara ya da levhalara ayrıldığını söyleyen kuram.

**Büyük deprem (Major earthquake):** Richter ölçeğinde büyüklüğü 7-7.99 arasında olan deprem.

**Manto (Mantle):** Yeryüzü kabuğuyla dış çekirdek arasındaki kaya tabakası. Yaklaşık olarak 2900 kilometre kalınlığındadır ve dünyanın başlıca tabakalarının en büyüğüdür.

**Merkezi varış açısı (central angle):** Merkez üssü, yerin merkezi ve kayıt istasyonu arasındaki açı.

**Mikro deprem (Microearthquake):** Richter ölçeğinde büyüklüğü 2 ya da daha düşük olan deprem.

**Odak (Focus, hypocenter):** Depremin yer kabuğu içinde başladığı ve enerjinin açığa çıktığı nokta.

**Odak (Focus):** Bir depremin ilk hareketinin ve elastik dalgalarının kaynağı olan yerin içindeki nokta.

**Odak Uzaklığı:** Yeryüzündeki bir noktadan odağa olan uzaklık.

**Öncü Deprem (Foresock):** Daha büyük bir depremden ya da ana şoktan birkaç saniye ya da birkaç hafta önce gelen ve büyük depremin kırılma alanının içinde ya da yakınında ortaya çıkan küçük titreme.

**P Dalgası (P-Wave):** Birincil, döngüsüz, itiş basınç dalgası. P dalgaları en hızlı cisim dalgalarıdır, ikincil S dalgalarından önce varırlar. Bu dalgalar cisimleri dalga yönünde taşır. P dalgaları dünyanın bütün katmanlarından geçebilir. P dalgaları insanlar tarafından genellikle vurma olarak hissedilir.

**Paleomanyetizm (Paleomagnetism).** Dünyanın jeolojik dönemlerdeki manyetik alanının yoğunluğunu ve yönünü gösteren doğal manyetik izler. Aynı zamanda bu izleri inceleyen bilim dalı.

**Paleosismoloji (Paleoseismology):** Tarih öncesi depremleri inceleyen bilim dalı.

**Periyod (Period):** İki dalga tepesi arasındaki zaman.

**Rayleigh Dalgası (rayleigh Wave).** Bir taşın suya atıldığında oluşturduğuna benzer yüzey dalgası. Bunlar deprem tarafından yaratılan en yavaş fakat en büyük yıkıcı dalgalardır. Büyük depremlerde gelişlerini görmek mümkündür. İngiliz fizikçi Lord Rayleigh'nin adıyla anılır.

**S Dalgası (S-Wave):** İkincil, döngüsel, tansvers, sallama dalgası. Bu dalgalar enerjiyi yerkürenin içinde çok karmaşık şekillerde taşır. P dalgalarından daha yavaştırılar ama depremlerde genellikle daha büyük olurlar. S dalgaları dış çekirdekte geçmez çünkü, sıvı ve gazlarda var olamazlar.

**Richter ölçeği (Richter Scale):** Bir depremin kuvvetini ölçmeye yarayan sistem. 1935'te Charles Richter tarafından geliştirilmiştir. Matematiksel formüllerden oluşur; fiziksel bir araç değildir.

**Sismik (seismic):** Depremle ilgili olan.

**Sismik Deniz Dalgası ( Seismic Sea Wave):** Deniz altı depremi sonucu ortaya çıkan tsunami.

**Sismik kaynak (seismic source):** Deprem tehlikesi yaratabilecek bölgeler. Bu bölgeler, uygulamada nokta, çizgi ve alan biçiminde dönüştürülmüşlerdir.

**Sismik sabit (seismic Constant):** Deprem riskleriyle ilgili yapı kodlarında, bir binanın dayanması gereken hızlanma değeri.

**Sismik zon (Seismic Zone):** Depremlerin olduğunun bilindiği bölge.

**Sismisite (Seismicity):** Depremsellik, deprem etkinliği.

**Sismograf (seismograph):** Yerin hareketlerini, özellikle de depremleri kaydeden cihaz.

**Sismograf İstasyonu (Seismograph station):** Bir ya da birden çok sismografin kurulup düzenli olarak okunduğu yer.

**Sismogram (Seismogram):** Depremin bir sismograf tarafından kaydedilen yazılı kaydı.

**Sismoteknotin bölge (Seismotectonic Proviencie):** Sınırları içinde jeolojik yapı ve deprem özellikleri bakımından benzerlik gösteren yöre.

**Sismolog (Seismologisit):** Depremsel bilimci

**Sismometri (Seismometry):** Depremle ilgili ölçümleri konu alan dal.

**Şiddet (Intensity):** Belirli bir yerdeki depremin insanlar, yapılar ve toprak üzerindeki etkisinin ölçüsü. Şiddet yalnızca depremin büyüklüğüne değil, merkez üssünden uzaklığına ve o yerin yapısına bağlıdır.

**Şiddet (Intensity):** Herhangi bir derinlikte olan bir depremin yeryüzünde hissedildiği bir noktadaki gücünün ölçüsü. Deprem şiddetini belirlemek için yapılan ve depremin insan, eşya, yapı ve yere yaptığı etkilerin derecesine dayanan ölçek.

**Tektonik (Tektonic):** Yerkabuğunun biçim değiştirmesi sonucunda ortaya çıkan yapıya ilişkin (Yapı: Kayaç kütlelerinin kıvrılma, kırılma gibi biçim değiştirme olayları sonucu birbirleriyle ilgili durumları).

**Tekrarlanma aralığı (Recurrence Interval):** Sismik olarak aktif bir bölgede depremler arasındaki ortalama süre.

**Yansına (Reflect):** Bir yüzeyden sekme.

**Yırtılma Zonu (Repture Zone):** Bir deprem sırasında faylanmanın meydana geldiği yeryüzü alanı. Toplu iğne başından, yüzlerce km<sup>2</sup>'lik bir alana kadar değişebilir.

**Zemin İvmesi (Ground acceleration):** Zemin üzerindeki bir birim kütlenin üzerine deprem nedeniyle gelen kuvvetin ölçüsü olan zemin hareket parametresi. Deprem sırasında yapıyı etkileyen yanal yükler zemin ivmesinin sonucu olarak ortaya çıktığından, yapı mühendisliğinde en yaygın kullanılan parametre en büyük zemin ivmesidir.